

Wyznaczanie współczynnika
przewodnictwa cieplnego metalowego pręta

1 Oznaczenia

- c_p - ciepło właściwe powietrza przy stałym ciśnieniu, $\frac{\text{J}}{\text{kg}\cdot\text{K}}$
- c_{p-w} - ciepło właściwe wody przy stałym ciśnieniu, $\frac{\text{J}}{\text{kg}\cdot\text{K}}$
- d - średnica, m
- F - powierzchnia przekroju metalowego pręta, m^2
- l - długość, m
- \dot{m}_p - strumień masy przepływającego powietrza, $\frac{\text{kg}}{\text{s}}$
- \dot{m}_w - strumień masy przepływającej wody, $\frac{\text{kg}}{\text{s}}$
- p_a - ciśnienie atmosferyczne, Pa
- s - grubość przegrody, m
- t_1 - temperatura wody wpływającej do chłodnicy, $^{\circ}\text{C}$
- t_2 - temperatura wody wypływającej z chłodnicy, $^{\circ}\text{C}$
- t_a - temperatura powietrza otoczenia, $^{\circ}\text{C}$
- t_{wx} - temperatura metalowego pręta w punkcie x, $^{\circ}\text{C}$
- t_{wy} - temperatura metalowego pręta w punkcie y, $^{\circ}\text{C}$
- \dot{V}_p - strumień objętości powietrza (rzeczywisty), $\frac{\text{m}^3}{\text{s}}$
- \dot{V}_w - strumień objętości przepływającej wody, $\frac{\text{m}^3}{\text{s}}$
- q - gęstość strumienia ciepła, $\frac{\text{W}}{\text{m}^2}$
- \dot{Q}_g - strumień ciepła wytwarzany przez grzałkę, W
- \dot{Q}_{ot} - strumień ciepła tracony do otoczenia, W
- \dot{Q}_p - strumień ciepła przejmowany przez przepływające powietrze, W
- \dot{Q}_w - strumień ciepła przejmowany przez wodę chłodzącą, W
- λ - współczynnik przewodzenia ciepła, $\frac{\text{W}}{\text{m}\cdot\text{K}}$
- ρ_p - gęstość powietrza, $\frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$
- ρ_w - gęstość wody, $\frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$
- ϕ - wilgotność względna powietrza, %

1. Cel ćwiczenia

Celem ćwiczenia jest poznanie mechanizmów transportu energii cieplnej, w szczególności zjawiska przewodnictwa cieplnego wraz z prawem Fouriera. Doświadczalne wyznaczenie współczynnika przewodnictwa cieplnego metalowego pręta oraz wyznaczenie rozkładu temperatury na jego długości.

2. Wprowadzenie teoretyczne

Przewodzenie ciepła to zjawisko zachodzące w ciałach stałych, polegające na przekazywaniu ciepła przez stale stykające się ze sobą te same cząsteczki ciała. Gęstość przewodzonego strumienia ciepła określa **prawo Fouriera**

$$q = \frac{\lambda}{s} (t_{wx} - t_{wy}) \quad (1)$$

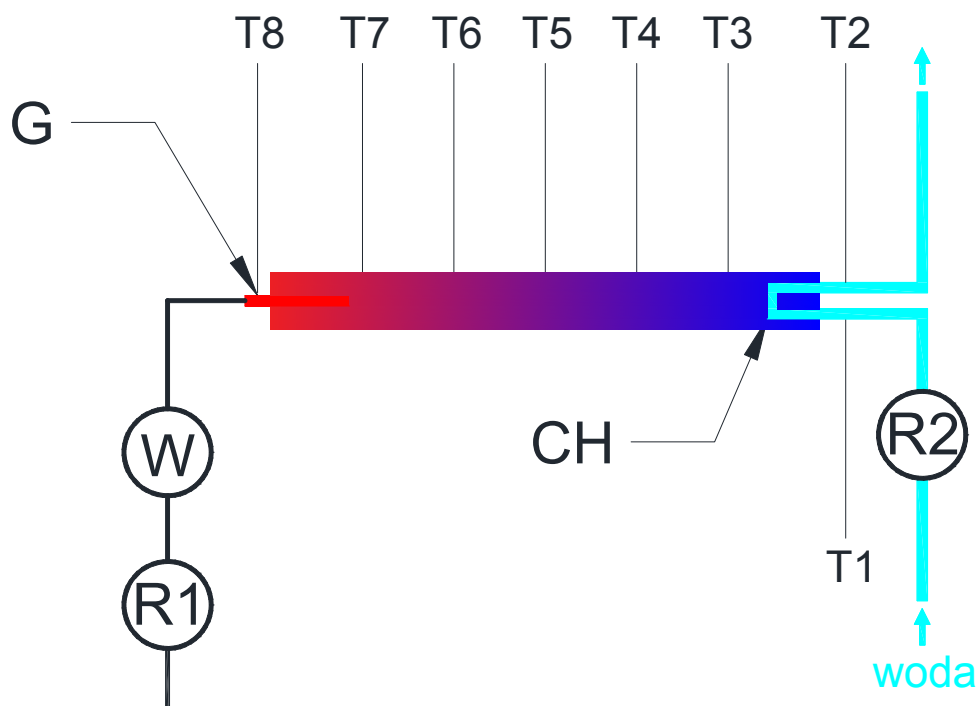
Za pomocą **współczynnika przewodzenia ciepła λ** charakteryzuje się materiały pod względem możliwości przewodzenia ciepła i określa wartość mocy cieplnej przewodzonej przez przegrodę o powierzchni 1 m^2 na długości 1 m przy jednostkowym spadku temperatury [1].

3. Eksperymentalne wyznaczanie współczynnika przewodzenia ciepła

3.1. Stanowisko pomiarowe

Stanowisko pomiarowe zostało przedstawione schematycznie na rys. 1. Głównym jego elementem jest pręt metalowy o średnicy $d = 22 \text{ mm}$. Do jednego końca pręta przymocowana jest grzałka elektryczna, a do drugiego chłodnica wodna. Taki układ zapewnia transport ciepła tylko w jednym kierunku (wzdłuż pręta). Dodatkowo w celu ograniczenia strat ciepła do otoczenia pręt umieszczono w izolacji cieplnej wykonanej z teflonu. Prąd płynący przez grzałkę elektryczną G regulowany jest przy użyciu regulatora R1, natomiast strumień objętości wody przepływającej przez chłodnicę regulowany jest za pomocą zaworu regulacyjnego R2. Do pomiaru temperatury wykorzystano termoelementy typu T. Termoelementy: T1 i T2 - mierzą temperaturę wody wpływającej i wypływającej z chłodnicy, T3 do T7 temperaturę powierzchni pręta na jego długości, a T8 - mierzy temperaturę

grzałki. Termoelementy mierzące temperaturę na powierzchni metalowego pręta są rozłożone na jego długości w odstępach, co 35 mm.

Rys. 1 Schemat stanowiska pomiarowego

T1-T8 - czujniki temperatury, R1 - regulator mocy grzałki, R2 - regulacja natężenia przepływającej wody przez chłodnicę, W - pomiar mocy, G - grzałka elektryczna, CH - chłodnica.

3.2. Wykonanie pomiarów

Przed każdą serią pomiarową należy zapisać temperaturę powietrza t_a panującą w laboratorium. W trakcie pomiaru należy zwracać szczególną uwagę na stabilność przepływu i w razie konieczności korygować strumień objętości przepływającej wody za pomocą zaworu regulacyjnego R2. Rejestracji danych można dokonać dopiero po uzyskaniu stanu ustalonego, a więc po czasie, gdy mierzona temperatura powierzchni ścianki pręta oraz przyrost temperatury wody w chłodnicy nie zmienia się w czasie.

3.3. Opracowanie wyników pomiarów

W celu wyznaczenia współczynnika przewodzenia ciepła metalowego pręta należy wcześniej obliczyć strumień ciepła odbierany przez wodę chłodzącą koniec pręta korzystając z zależności

$$\dot{Q}_w = \dot{m}_w c_{p_w} (t_2 - t_1) \quad (2)$$

Strumień masowy wody oblicza się natomiast z zależności:

$$\dot{m}_w = \dot{V}_w \cdot \rho_w \quad (3)$$

Kolejnym krokiem jest wyliczenie strat ciepła do otoczenia korzystając z bilansu cieplnego

$$\dot{Q}_{ot} = \dot{Q}_g - \dot{Q}_w \quad (4)$$

Teraz korzystając z prawa Fouriera można policzyć współczynnik przewodzenia ciepła metalowego pręta

$$\lambda = \frac{\dot{Q}_w \cdot l}{F(t_{wx} - t_{wy})} \quad (5)$$

4. Sprawozdanie

Sprawozdanie powinno zawierać:

- Cel ćwiczenia;
- Schemat stanowiska pomiarowego;
- Zestawienie wyników pomiarów;
- Przedstawienie toku obliczeń z przykładowymi podstawieniami do wzorów;
- Na podstawie otrzymanej wartości współczynnika przewodzenia ciepła określić, z jakiego metalu był wykonany badany pręt.
- Wykres pokazujący rozkład temperatury na długości pręta $t_w = f(l)$;
- Uwagi i wnioski.

5. Literatura

- [1] Krystyna Krygier, Tomasz Klinke, Jerzy Sewerynik „Ogrzewnictwo, wentylacja, klimatyzacja” Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2000
- [2] Hobler Tadeusz "Ruch ciepła i wymienniki"
- [3] Pudlik Wiesław "Wymiana i wymienniki ciepła"

Załącznik 1 - Właściwości powietrza suchego przy ciśnieniu atmosferycznym

Tab. 1 Właściwości powietrza suchego przy ciśnieniu atmosferycznym [2, 3]

$t, ^\circ\text{C}$	$\rho, \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$	$c_p, \frac{\text{J}}{\text{kg}\cdot\text{K}}$	$\lambda, \frac{\text{W}}{\text{m}\cdot\text{K}}$	$\mu, \frac{\text{kg}}{\text{m}\cdot\text{s}}$	$\nu, \frac{\text{m}^2}{\text{s}}$
-50	1,534	1013,2	0,02030	0,000014612	0,00000923
-20	1,365	1009,0	0,02250	0,000016279	0,00001161
0	1,252	1009,0	0,02366	0,000017168	0,00001328
10	1,206	1009,0	0,02448	0,000017751	0,00001416
20	1,164	1013,2	0,02517	0,000018224	0,00001506
30	1,127	1013,2	0,02575	0,000018668	0,00001600
40	1,092	1013,2	0,02645	0,000019224	0,00001696
50	1,056	1017,4	0,02714	0,000019613	0,00001795
60	1,025	1017,4	0,02796	0,000020113	0,00001897
70	0,996	1017,4	0,02854	0,000020390	0,00002002
80	0,968	1021,6	0,02923	0,000020974	0,00002109
90	0,942	1021,6	0,02993	0,000021585	0,00002210
100	0,916	1021,6	0,03062	0,000021779	0,00002313
120	0,870	1025,8	0,03190	0,000022751	0,00002545
140	0,827	1025,8	0,03318	0,000023530	0,00002780
160	0,789	1029,9	0,03434	0,000024113	0,00003009
180	0,755	1034,1	0,03561	0,000025002	0,00003249
200	0,723	1034,1	0,03689	0,000025891	0,00003485

Załącznik 2 - Właściwości wody przy ciśnieniu atmosferycznym

Tab. 2 Właściwości wody przy ciśnieniu atmosferycznym [2]

$t, ^\circ\text{C}$	$\rho, \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$	$c_p, \frac{\text{J}}{\text{kg}\cdot\text{K}}$	$\lambda, \frac{\text{W}}{\text{m}\cdot\text{K}}$	$\mu, \frac{\text{kg}}{\text{m}\cdot\text{s}}$	$\nu, \frac{\text{m}^2}{\text{s}}$
0	998,8	4237,04	0,551	0,001 789	0,000 001 792
10	999,6	4211,92	0,575	0,001304	0,000 001 308
20	998,2	4203,54	0,599	0,001 000	0,000 001 007
30	995,6	4199,36	0,618	0,000 801	0,000 000 804
40	992,2	4199,36	0,634	0,000 653	0,000 000 661
50	988,0	4199,36	0,648	0,000 549	0,000 000 556
60	983,2	4203,55	0,659	0,000 471	0,000 000 477
70	977,7	4211,92	0,668	0,000 406	0,000 000 415
80	971,8	4216,11	0,675	0,000 356	0,000 000 667
90	965,3	4224,48	0,680	0,000 315	0,000 000 328
100	958,3	4228,67	0,683	0,000 282	0,000 000 296